

Tuần 6
Tiết 95:

Tiếng Việt:
ẨN DỤ

I. Ẩn dụ là gì?

1. Ví dụ: (SGK-Tr68).

- Cụm từ "Người cha" chỉ Bác Hồ.

- > Vì Bác với người cha có những phẩm chất giống nhau: tuổi tác, tình yêu thương, sự chăm sóc đối với các con.

=> ẩn dụ:

***Phân biệt so sánh và ẩn dụ:**

- Giống nhau: Đều so sánh sự vật A với sự vật B

- Khác nhau:

+ ẩn dụ lược bỏ vế A chỉ nêu vế B

+ So sánh nêu cả vế A và vế B

=> Khi phép so sánh được lược bỏ vế A người ta gọi là phép so sánh ngầm hay còn gọi là ẩn dụ.

2. Ghi nhớ: sgk/68

II. Các kiểu ẩn dụ:

1. Ví dụ: SGK/68

- Tháp - nở hoa -> ẩn dụ cách thức

- Lửa hồng-màu đỏ -> ẩn dụ hình thức

- Người Cha-Bác Hồ -> ẩn dụ phẩm chất

- Nắng giòn tan-nắng to, rực rỡ -> ẩn dụ chuyển đổi cảm giác.

2. Ghi nhớ: SGK-tr69

III. LUYỆN TẬP:

Bài 1:

- Cách 1: Miêu tả trực tiếp, chưa có sức gợi hình gợi cảm.

- Cách 2: Dùng phép so sánh, tạo sự liên tưởng, có sức gợi hình gợi cảm.
- Cách 3: Dùng phép ẩn dụ, giúp cho sự diễn đạt cô đọng, xúc tích, tính gợi hình, gợi cảm cao.

Bài 2: a. Ăn quả nhớ kẻ trồng cây

- Ăn quả: người hưởng thành quả.
- Kẻ trồng cây: người làm ra thành quả, người đi trước, cha ông, các chiến sĩ cách mạng.
- Quả: (nghĩa đen có sự tương đồng) với thành quả (nghĩa bóng).

b. Gân mực thì đen, gân đèn thì rạng

- Mực (đen), khó tẩy rửa -> có sự tương đồng với hoàn cảnh xấu, người xấu.
- Đèn (rạng): sáng sủa, có thể nhìn rộng hơn -> có sự tương đồng với hoàn cảnh tốt, người tốt.

c.

Thuyền: ẩn dụ cho người ra đi

Bến: ẩn dụ cho người ở lại

→ Tấm lòng chung thủy, đợi chờ của người ở lại dành cho người đi

d. Mặt trời đi qua trên lăng: mặt trời đã được nhân hoá.

- Mặt trời trong lăng: Hình ảnh ẩn dụ, ngầm chỉ Bác Hồ.
- Cơ sở của sự liên tưởng đó là:
 - + Bác Hồ đã đem lại cho đất nước và dân tộc những thành quả cách mạng vô cùng to lớn, ấm áp, tươi sáng như mặt trời.
 - + Thể hiện lòng thành kính, biết ơn và sự ngưỡng vọng của nhân dân Việt Nam đối với Bác Hồ.
- Cả mặt trời và Bác Hồ đều là cội nguồn của ánh sáng, nguồn gốc của sự sống, hạnh phúc.